

Informe en relació amb la memòria del sistema de videovigilància d'una Entitat Autònoma de la Generalitat de Catalunya

Es presenta a l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades la memòria del sistema de videovigilància d'una Entitat Autònoma de la Generalitat de Catalunya, de conformitat amb la Instrucció 1/2009, de 10 de febrer, sobre el tractament de dades de caràcter personal mitjançant càmeres amb fins de videovigilància, per tal que l'Autoritat emeti el seu parer al respecte.

(...)

I

(...)

II

Cal partir de la constatació que la instal·lació de càmeres de videovigilància comporta una recollida de dades consistents en imatges de persones que poden ésser identificades o identificables. Aquestes dades tindran la consideració de dades personals en la mesura que permetin la identificació efectiva d'una persona, d'acord amb el que disposen els articles 3.a) de la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal (LOPD) i 5.1.f) del Reglament de desplegament de la LOPD (aprovat per Reial decret 1720/2007, de 21 de desembre).

Conseqüentment, la instal·lació del sistema de videovigilància i els tractaments posteriors de les imatges o de les imatges i veus que se'n derivin estaran subjectes a la normativa sobre protecció de dades personals, sens perjudici d'altra normativa aplicable i del respecte a altres drets fonamentals, com ara el dret a la intimitat i a la pròpia imatge.

En aquest sentit, cal tenir en compte, com bé assenyala l'Entitat Autònoma de la Generalitat, la Instrucció 1/2009, de 10 de febrer, sobre el tractament de dades de caràcter personal mitjançant càmeres amb fins de videovigilància (en endavant, Instrucció 1/2009). Aquesta Instrucció 1/2009 concreta els principis i les garanties que estableix la LOPD en l'àmbit corresponent al tractament de dades personals consistents en imatges, i si escau, veus, amb finalitats de videovigilància i mitjançant càmeres. Alhora, aclareix el marc jurídic aplicable, òbviament dins l'àmbit d'actuació d'aquesta Autoritat.

Entre d'altres aspectes, esdevé rellevant destacar que l'article 10 de la Instrucció 1/2009 preveu que, amb caràcter previ a la posada en marxa del sistema de videovigilància en aquells casos en què no s'enregistrin les imatges -supòsit en què no és necessari procedir a la creació del fitxer de dades personals (article 9.1 de la Instrucció)-, s'ha d'elaborar una Memòria on es concretin les característiques del tractament previst i les circumstàncies concurrents.

En aquest cas, l'Entitat Autònoma de la Generalitat vol instal·lar un sistema de videovigilància en la seva seu de Molins de Rei amb l'únic objecte de captar les

imatges sense emmagatzematge, motiu pel qual ha elaborat la Memòria justificativa de tal extrem.

A continuació, en els apartats següents d'aquest informe, s'analitza el contingut d'aquesta Memòria, tot i que, escau avançar que, en general, aquest s'ajusta al que estableix l'article 10 de la Instrucció 1/2009, fet que es valora positivament.

Abans però, cal fer una consideració prèvia pel que fa a l'ordre dels apartats de la Memòria, en el sentit que seria recomanable emprar l'estructura que preveu l'esmentat article 10, per tal de facilitar la verificació del compliment de la LOPD en matèria de videovigilància.

III

Començant l'anàlisi per l'apartat 2.1 de la Memòria, relatiu a la legitimitat per la captació i tractament de les dades, es constata que, seguint les previsions de l'article 10.1.a) de la Instrucció 1/2009, s'ha establert com a persona responsable de la captació la pròpia Entitat Autònoma, com a responsable de la instal·lació del sistema el cap del Departament Tècnic i com a responsable del seu manteniment la unitat de Serveis Centrals, previsions totes elles que es consideren correctes.

Seria recomanable però que en aquest mateix apartat 2.1 s'incorporés allò previst a l'apartat 8 de la Memòria, relatiu a l'empresa de seguretat que ha estat contractada per l'Entitat Autònoma com operadora del sistema de videovigilància (...) i amb la qual s'ha subscrit el contracte d'encarregat del tractament, en els termes previstos a l'article 12 de la LOPD.

Recordar, en aquest sentit, que en aquest contracte d'encàrrec del tractament cal fer constar expressament, a banda de les obligacions relatives a les mesures de seguretat que l'encarregat del tractament està obligat a implementar i que el RLOPD regula en el seu títol VIII, que aquest només ha de tractar les dades d'acord amb les instruccions de l'Entitat Autònoma, que no les pot aplicar ni utilitzar amb una finalitat diferent de la que figuri en el contracte esmentat, ni comunicar-les a altres persones.

D'altra banda, en aquest mateix apartat 2.1 de la Memòria s'ha justificat la legitimitat de la captació i dels tractaments de les imatges posteriors que es preveuen realitzar, de conformitat amb l'article 10.1.b) de la Instrucció 1/2009.

En aquest sentit, l'Entitat Autònoma manifesta que assumeix la responsabilitat de comptar amb el consentiment lliure, inequívoc i específic de les persones afectades o bé d'assegurar-se de la concurrència d'alguna de les circumstàncies previstes en l'article 6.2 de la LOPD. Tot seguit assenyala (en la taula) no comptar amb aquest consentiment, però sí amb la concurrència de dues d'aquestes circumstàncies: les dades es recullen per a l'exercici de les funcions pròpies de les administracions públiques en l'àmbit de les seves competències i/o perquè es refereixen a les parts d'un contracte o un precontracte d'una relació de negoci, laboral o administrativa i són necessàries per al seu manteniment o compliment.

En el cas que ens ocupa, efectivament, no sembla que el consentiment de les persones afectades (persones les imatges de les quals seran captades pel sistema) pugui resultar operatiu com a base de la legitimitat del tractament, atesa la finalitat de vigilància, per la qual cosa es requereix comptar amb habilitació legal o amb la concurrència d'alguna de les circumstàncies previstes a l'article 6.2 de la LOPD.

Atès que l'Entitat Autònoma és un organisme públic i el seu adequat funcionament pot requerir la protecció de l'immoble on es despleguen els serveis, del maquinari, així com de les persones que s'hi troben (personal propi o de les empreses adjudicatàries de serveis, es pot considerar que, efectivament, la instal·lació del sistema de videovigilància troba cobertura a l'article 6.2 de la LOPD, especialment si tenim en compte que es tracta d'una activitat amb especials requeriments de seguretat com evidencia l'article 132 del Reglament de seguretat privada, aprovat per Reial decret 2364/1994, de 9 de desembre, pel que fa a les Administracions de loteria i cases d'apostes.

Pel que fa a la manifestació de l'Entitat Autònoma en el sentit que l'habilitació per captar les imatges també pot venir donada pel fet que aquestes dades es refereixen a les parts d'un contracte o precontracte d'una relació de negoci, laboral o administrativa i són necessàries per al seu manteniment o compliment, cal fer avinent que, en la mesura que la finalitat de la videovigilància no és el control laboral de les persones que treballen a l'edifici de l'Entitat Autònoma, sinó mantenir la seguretat de determinats espais a què tenen accés alguna d'aquestes persones, no sembla clar que la captació de les imatges en aquest cas pogués justificar-se en aquesta altra circumstància de l'article 6.2 de la LOPD.

D'altra banda, en aquest apartat 2.1 de la Memòria també es fa referència al mode de facilitar l'exercici dels drets *habeas data*. En aquest sentit, es valora positivament que, atesa la inexistència de fitxer en aquesta primera fase del sistema de videovigilància, l'Entitat Autònoma hagi previst, de conformitat amb l'article 13 de la Instrucció 1/2009, que les persones afectades tenen el dret a adreçar-se al responsable del tractament per ésser informats de què les seves imatges han estat captades però no han estat enregistrades en un fitxer. En la línia apuntada anteriorment, es recorda que en el moment en què es procedeixi a l'enregistrament de les imatges, caldrà garantir l'exercici de tots els drets *habeas data*, en els termes establerts al Capítol 5 de la Instrucció 1/2009.

Seria també recomanable separar en aquest apartat 2.1 la justificació pròpiament de la legitimitat per captar les imatges d'altres informacions igualment necessàries però referides a d'altres apartats de la Memòria (com ara, el nivell de mesures de seguretat assignat o el mode de donar compliment al deure d'informació), per així evitar possibles confusions entre els respectius apartats.

IV

Seguint el que disposa l'article 10.1.c) de la Instrucció 1/2009, l'apartat 2.2 de la Memòria conté la justificació de la finalitat i de la proporcionalitat del sistema de videovigilància.

Es disposa que, pel que fa a la finalitat de la captació de les imatges, aquestes són recollides i tractades per raons de seguretat de les persones i objectes presents a la instal·lació, del propi edifici i de la confidencialitat de la informació, previsió respectuosa amb el principi de qualitat de les dades (article 4 LOPD) i amb allò previst als articles 2.e) i 6.1 de la Instrucció 1/2009.

El mateix apartat 2.2 (i en concordança amb el previst a l'apartat 2.1) s'assenyala que l'Entitat Autònoma únicament procedeix a la captació d'imatges sense enregistrament amb aquestes finalitats de seguretat en una primera fase, atès que amb posterioritat es preveu el seu emmagatzematge, és a dir, "la gravació sobre un suport reproduïble de tota o part d'una imatge".

En aquest sentit, cal fer avinent que, a banda de la necessitat de revisar i adequar determinats apartats de la Memòria, així com del document de seguretat, amb caràcter previ a l'enregistrament de les imatges, l'Entitat Autònoma també haurà de procedir a la creació del corresponent fitxer de dades personals, en els termes establerts a l'article 20.2 de la LOPD i a l'article 54.1 del RLOPD (article 9.1 de la Instrucció). Així mateix, recordar que, de conformitat amb l'article 3.m) de la Llei 32/2010, caldrà sol·licitar a l'Autoritat l'informe preceptiu sobre el projecte de disposició de caràcter general de creació d'aquest fitxer, el qual haurà d'anar acompanyat per la Memòria amb les modificacions escaients.

Pel que fa a la proporcionalitat del sistema, escau valorar positivament que l'Entitat Autònoma, abans de procedir a la seva instal·lació hagi ponderat els diferents drets i béns jurídics en joc, analitzant, tal i com requereix l'article 7.2 de la Instrucció 1/2009, la necessitat d'utilitzar aquest sistema, la idoneïtat de la seva instal·lació per aconseguir la finalitat de seguretat perseguida i l'absència d'altres mesures de seguretat alternatives que comportin un risc menor davant possibles intromissions en drets fonamentals.

En relació amb l'anàlisi efectuat i, en concret, amb les mesures de seguretat que, juntament amb el sistema de videovigilància, es preveu que es faran servir per eliminar o atenuar els riscos de seguretat detectats, com ara, la instal·lació de lectors de targetes i/o de lectors biomètrics, cal fer avinent que aquestes mesures comportaran també la recollida d'altres dades personals (diferents a la imatge) per part de l'Entitat Autònoma, sent necessari que aquesta entitat respecti igualment en el seu tractament els principis i obligacions de la normativa de protecció de dades (entre d'altres, el principi de qualitat, l'habilitació per al tractament, la creació dels corresponents fitxers o l'assignació de les mesures de seguretat pertinents). En aquest sentit, es fa extensible la consideració feta anteriorment pel que fa a la necessitat de crear un fitxer i de sol·licitar l'informe preceptiu d'aquesta Autoritat sobre l'adequació d'aquests tractaments.

D'altra banda, encara en relació amb la proporcionalitat del sistema, escau valorar positivament que l'Entitat Autònoma hagi previst la no instal·lació de càmeres de vigilància en espais en què, per les seves característiques, la captació d'imatges resulta especialment intrusiva respecte el dret a la intimitat, a la dignitat personal o al lliure desenvolupament de la personalitat (article 7.3 de la Instrucció 1/2009).

V

En l'apartat 2.3 de la Memòria, relatiu a les dades personals tractades, s'especifica, d'acord amb l'article 10.1.d) de la Instrucció 1/2009, que l'Entitat Autònoma procedirà únicament a la captació d'imatges, sense captar ni enregistrar en cap moment la veu.

Des del punt de vista dels límits al dret fonamental a la protecció de dades de caràcter personal, aquesta autolimitació cal valorar-la positivament atès que no semblaria justificada la gravació de la veu en atenció a la finalitat del sistema de videovigilància.

VI

L'apartat 3 de la Memòria concreta l'emplaçament de les càmeres del sistema de videovigilància (article 10.1.e) de la Instrucció 1/2009). En aquest sentit, s'assenyala que el sistema compta amb un total de 18 càmeres i que han estat instal·lades a l'interior i a l'exterior de l'edifici de l'Entitat Autònoma, el qual es troba fixat en mig d'una parcel·la de la seva propietat.

Així mateix, s'adjunten una sèrie de fotografies que mostren millor els camps de visió d'aquestes càmeres (exterior i interior), així com una taula i un plànol descriptiu de la seva ubicació i orientació, de conformitat amb el que disposa l'article 10.2 de la Instrucció 1/2009.

Tot seguit es concreten els camps de visió de les càmeres:

- Les 10 càmeres exteriors pretenen captar els accessos a l'edifici, motiu pel qual s'han instal·lat de tal manera que permetin captar tota la parcel·la (façanes de l'edifici, els accessos de vehicles a la parcel·la i el seu perímetre).

L'Entitat Autònoma manifesta que únicament es pot veure l'interior de la propietat i els seus accessos, i que s'ha evitat, en la mesura del possible, que es pugui captar la via pública, especialment, en relació amb l'únic carrer amb trànsit de persones i vehicles, previsió que escau valorar positivament.

En aquest sentit, recordar que la captació incidental d'imatges de la via pública per a la vigilància de l'edifici o de la parcel·la resulta legítima només si és inevitable per assolir la finalitat de vigilància de l'edifici en qüestió, com així sembla succeir en aquest cas (article 5.4.b) de la Instrucció).

Així mateix, l'Entitat Autònoma assenyala que en un radi de 50 metres no es troba ubicat cap centre de salut, centre educatiu, centre religiós o de culte, seus de partits polítics o qualsevol altre centre o equipament públic o privat que pogués implicar la captació de dades especialment sensibles.

- Les 8 càmeres interiors pretenen captar la recepció principal de l'edifici, les entrades al pis soterrani i del moll de càrrega, els centres de processament de dades i el magatzem.

L'Entitat Autònoma manifesta, en aquest sentit, que en cap moment es pretén visualitzar els llocs de treball de les persones de l'edifici, previsió que cal valorar positivament, atès que la utilització de càmeres de videovigilància en l'àmbit laboral amb la finalitat exclusiva de controlar el rendiment de les persones treballadores pot resultar no-adequada al principi de proporcionalitat (article 7.3.b) de la Instrucció).

VII

L'apartat 4 de la Memòria comprèn la definició de les característiques del sistema de videovigilància, de conformitat amb l'article 10.1.f) de la Instrucció 1/2009, previsions que es consideren correctes.

D'altra banda, en aquest apartat també s'ha concretat el període per al qual s'instal·la el sistema (indefinit en el temps, sens perjudici de possibles canvis que es puguin produir), informació que seria recomanable que constés en un altre apartat, d'acord amb l'article 10.1.h) de la Instrucció 1/2009.

VIII

En l'apartat 5 de la Memòria s'han recollit les previsions relatives al compliment del dret d'informació als afectats. En aquest sentit, l'Entitat Autònoma disposa que es col·locaran un total de 10 cartells informatius: 4 a l'interior de l'edifici, col·locats a les portes d'accés del magatzem i dels espais que comprenen els centres de

processament de dades, i 6 a l'exterior de l'edifici, col·locats als accessos de vianants i vehicles des de la via pública a l'interior de la parcel·la.

Tant el nombre de cartells emprats com la seva col·locació es considera correcta atès que permeten garantir el coneixement de les càmeres de videovigilància per les persones afectades amb antelació al moment concret en què siguin gravades, si bé seria recomanable col·locar-ne, a més a més, un altre en cadascuna de les plantes (soterrani i planta baixa) que compten amb videocàmeres, ubicats en un espai d'accés principal (article 12.3 de la Instrucció 1/2009).

Tanmateix, seria recomanable fer constar l'emplaçament concret dels cartells informatius en el plànol d'ubicació i orientació de les càmeres adjuntat a la Memòria.

Així mateix, si bé per la informació que s'ha fet constar en el cartell informatiu annexat es pot deduir el mode concret que l'Entitat Autònoma farà servir per proporcionar a les persones afectades la informació sobre la resta de punts previstos a l'article 5.1 de la LOPD (en l'apartat per a més informació del cartell s'indica un telèfon de contacte i una pàgina web), caldria incloure en aquest apartat de la Memòria alguna previsió al respecte, tal i com estableix l'article 12.6 de la Instrucció 1/2009.

IX

En l'apartat 6 de la Memòria es descriuen les mesures de seguretat del sistema de videovigilància, d'acord amb l'article 10.1.j) de la Instrucció 1/2009. En aquest cas, s'ha assignat un nivell bàsic de seguretat, nivell que, d'acord amb les dades captades (imatges), es considera adequat al que disposa l'article 81.1 del RLOPD.

X

En l'apartat 7 de la Memòria es concreten les mesures de control i manteniment del sistema de videovigilància. En aquest sentit, s'estableix una valoració anual de la idoneïtat i necessitat del manteniment del sistema, aspecte que es valora positivament.

Així mateix, es preveu l'establiment d'un control mensual dels accessos a les dades del sistema de videovigilància. Cal fer avinent que, atès que en tot moment l'Entitat Autònoma assegura no enregistrar les imatges captades, no s'entén el motiu pel qual es preveu la seva realització, ja que aquest només es pot dur a terme si les imatges són emmagatzemades.

En el cas que aquesta previsió respongui a la intenció de l'Entitat Autònoma de, en una segona fase, procedir a l'enregistrament de les imatges captades, caldrà incloure-la en la Memòria de videovigilància que, en el seu moment, acompanyi la petició d'informe sobre la creació del corresponent fitxer de dades personals, però no així en la Memòria que ara s'examina. Per aquest motiu, cal eliminar-la d'aquest apartat 7.

D'altra banda, seguint les consideracions fetes anteriorment, seria recomanable continuar l'ordre establert a l'article 10.1 de la Instrucció 1/2009 i, per tant, situar aquest apartat abans del corresponent a les mesures de seguretat.

XI

L'apartat 8 de la Memòria conté previsions específiques respecte la figura de l'encarregat del tractament del sistema de videovigilància. En relació amb aquest aspecte ens remetem a les consideracions fetes en l'apartat III d'aquest informe.

XII

Finalment, en l'apartat 9 de la Memòria es concreta que la present Memòria es posa a disposició del personal de l'Autoritat que exerceix tasques d'inspecció per quan sigui escaient, donant així compliment a l'obligació establerta a l'article 10.5 de la Instrucció 1/2009.

Barcelona, 1 de juny de 2011